

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЇ”

одноразова дія, а серія взаємозалежних дій. Цінова політика є процесом, дуже важливим для успіху організації, підприємства. Їх називають управлінськими функціями ціноутворення. Кожна управлінська функція ціноутворення – це процес, який складається із серії взаємозалежних дій. Процес управління ціновою політикою є загальною сумою усіх функцій діяльності підприємства, щоб отримати бажані прибутки.

Рекомендації. Економічний процес цінової політики постійно вдосконалюється. Його реалізація та функціонування залежать від форм власності, аналізу та обсягів матеріальних, фінансових, трудових ресурсів.

1. Абрютіна М.С. Ціноутворення в ринковій економіці – К.: товариство “Знання”, 2002. – 256 с.

2. Андрушків Б.М., Кузьмін О.Є. Основи менеджменту. – К.: Б. в. – 1996. – 157 с.

3. Андрушків Б.М. Основи теорії і практики управління. – Л, 1993. – 55 с.

4. Андрієнко В.Ф., Данюк В.М. Экономическое стимулирование трудовой активности. Ин-т Экономии. – К.: Наукова думка, 1991. – 194 с.

5. Андрушків Б.М. Основи теорії та практики управління, Львів. – 1993.

6. Вачевський М.В., Скотний В.Г. Маркетинг. Львів: Каменяр, 2000. – 230 с.

7. Вовчак А.В. Маркетинговий менеджмент. Посібник. – К.: КНЕУ, 2000.

8. Єрмошенко М.М. Маркетинговий менеджмент. – К.: НАУ. – 2001 – 204 с.

9. Норіцина Н.І. Маркетингова товарна політика. – К.: НАУ, 2002. – 217 с.

10. Попов Б.А. Ціноутворення – бізнесу. Комерсант. – 2002, – №3. – С. 15.

11. Павленко А.Ф. Планування розвитку постачальницьких організацій. – К.: Вища школа. – 1989. – 286 с.

Іван Василиків, аспірант

Дрогобицького державного педагогічного університету
ім. І. Я. Франка

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЇ”

У статті досліджується зміст освіти, який визначається такими державними документами: навчальними планами, навчальними програмами, підручниками.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень і публікацій. В умовах прогресивних змін у системі вищої освіти важливого значення набуває створення підручників і навчальних посібників нового покоління, які б відповідали сучасним вимогам підготовки висококваліфікованих фахівців для основних сфер економіки України. Особливо гостро ця проблема стосується системи управління, діяльність працівників якого має визначальний вплив на якість державотворення, ефективність управлінських процесів у політичній, соціальній та економічній сферах життя.

Відомо, що підручники та навчальні посібники є віддзеркаленням організації основних видів навчальних занять у ВНЗ: лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять, іспитів та заліків. Підручники та навчальні посібники теоретичного спрямування відображають зміст,

структуру і методику викладання лекцій. Практикуми подають матеріал практичного характеру і розкривають зміст та методику проведення практичних, семінарських занять, іспитів і заліків. Від якісних і кількісних характеристик цих видів літератури залежить якість і ефективність підготовки фахівців у цілому, що й зумовлює актуальність теми дослідження.

Відомо, що матеріал у підручниках подається в розгорнутому вигляді з поясненням, коментарями, прикладами: це робить їх значно об'ємнішими і менш корисними, ніж конспект лекцій. Зі сказаного випливає необхідність комплексного дослідження якості навчально-методичної літератури теоретичного та практичного спрямування щодо її змісту, структури, чіткості і ритмічності, обсягу подачі матеріалу, розвитку системного мислення і

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЇ”

формування навчальних установок у вигляді переконань.

Розмаїття видів навчально-методичних матеріалів з кожної дисципліни на рівні ВНЗ призводить до неефективного їх використання, значних економічних втрат, що свідчить про необхідність подачі навчально-методичного матеріалу у концентрованішому вигляді. Вища освіта розглядається як головний, провідний фактор соціального та економічного прогресу. Причина такого розгляду полягає у розумінні того, що найважливішою цінністю і основним капіталом сучасного суспільства є людина, здатна до пошуку і засвоєння нових знань та прийняття нестандартних рішень.

Мета дослідження – провести аналіз якісних і кількісних характеристик навчально-методичної літератури та відповідність умовам підготовки фахівців спеціальності “Менеджмент організації”.

Виклад основного матеріалу. Наука – це сфера дослідження діяльності, спрямована на виникнення нових знань, їх систематизацію. Кожна наука має свій предмет дослідження. Предметом педагогічної науки є виховання [1, 76].

Виховання – соціальне, цілеспрямоване створення умов (матеріальних, духовних, організаційних), покликаних сформувати систему якостей особистості, її поглядів і переконань. Важлива функція виховання – передача новому поколінню накопиченого людством досвіду – реалізується через навчання. Навчання трактується як результат засвоєння людиною досвіду у вигляді системи знань, навиків і вмінь.

що він покладений в основу системи вищої освіти і призначений для підготовки фахівців основних напрямів і спеціальностей [3, 152]. Він складається з чотирьох навчальних курсів, з яких один – “Основи вищої освіти” – призначений для розкриття системи, покладеної в основу навчання, а три інших належать до Я-дисциплін і висвітлюють різні аспекти основ навчання.

У класичній педагогіці теорія навчання (дидактика) представлена у вигляді піраміди. Її основа – дошкільне навчання, весь об’єм займає початкова і середня школи; вища школа – вершина. До останнього часу викладачі вищих навчальних закладів дивилися (і, мабуть, дехто дивиться й зараз) на дидактику вищої школи як на умовне поняття, що не має практичного сенсу. Серед викладачів вищої школи, в тому числі і досить кваліфікованих, був поширений погляд, що дидактика вищої школи обмежується усього чотирма умовами навчання: знанням предмету, захопленістю педагога своїм предметом і умінням захоплювати ним студентів; володінням експериментом або практикою предмету; науковим кругозором і здоровим глуздом.

Стосовно методики, то поширена думка, що у кожного викладача вона має бути своя. Частина викладачів вважають, що керуватися треба теорією предмету і методами відповідної науки. Сам термін “методика” означає сукупність засобів, умов, пов’язаних у систему логікою процесу досягнення потрібного і результату. Методика включає стратегію отримання нового знання, її окремих кроків і в цілому визначає програму дослідження, його конкретні завдання.

Нові знання отримуються за допомогою різних методів. Поняття “науковий метод” можна охарактеризувати як цілеспрямований підхід, за допомогою якого досягається певна мета, щось пізнається або вивчається. Системне використання методів потребує їх певної класифікації. Вирізняють загальнонаукові та конкретнонаукові методи. До загальнонаукових належать: загальнотеоретичні (абстракція, конкретизація, аналіз, синтез, порівняння, протиставлення, індукція, дедукція тощо); соціологічні (анкетування, експертні опитування, рейтинг тощо); соціально-психологічні (соціометрія, тестування, тренінг);

математичні (ранжування, шкалування, індексування, кореляція). До конкретнонаукових

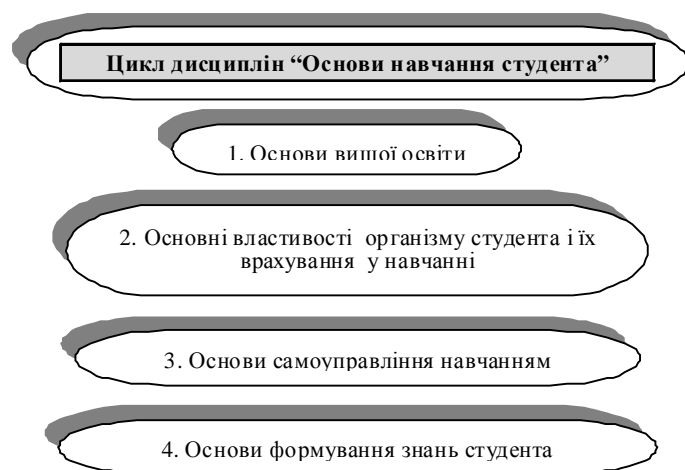

Рис 1.1. Роль і місце циклу дисциплін “Основи навчання студента”

Як видно з рисунка (1.1), роль циклу дисциплін “Основи навчання студента” визначається тим,

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЇ”

належать: теоретичні (аналіз літератури, архівних джерел, документації, аналіз поняттєво-термінологічної системи, прогнозування, моделювання); емпіричні (спостереження, бесіди).

Теоретичними методами дослідження є індукція та дедукція.

Індукція – форма наукового пізнання, що спрямоване на з'ясування причинно-наслідкових зв'язків, узагальнення емпіричних даних на основі логічних висувань від конкретного до загального, від відомого до невідомого. Індуктивні знання мають імовірнісний характер, бо вони завжди виражають припущення про існування певної закономірності.

Дедукція виводиться шляхом висувань від загального до конкретного і тому дає вірогідні, а не імовірні знання (як індукція).

Аналіз і синтез – це два методи наукового пізнання, так само, як індукція і дедукція, не існують ізольовано один від одного. Аналіз – це уявне або фактичне розкладання цілого на частини, синтез, відновлення цілісності розглядуваного предмета в усьому розмаїтті його виявлень.

Нові завдання, поставлені державою і суспільством перед вищою школою, вимагають удосконалення всіх ланок навчальної роботи та наукової діяльності, а це неможливо без розробки і знання теорії освіти як єдиної системи наукового пояснення шляхів підготовки майбутніх спеціалістів.

Теорія освіти необхідна як система ідей, як обґрунтоване керівництво до дії, прогнозування шляхів удосконалення системи вищої освіти; упорядкування понять і категорій науки; прогнозування наукового розвитку, вибору методів і засобів наукових досліджень; визначення способів розповсюдження наукових положень [1, 111].

Для цього, зрозуміло, можна використовувати класичну дидактику школи, але вона не враховує специфіки вищого навчального закладу. Для вищої школи потрібна своя специфічна теорія навчання, з урахуванням мети і задач побудови, функціонування і розвитку навчального процесу. І загалом проблеми дидактики вищої школи:

1. Визначення змісту навчання і кваліфікаційних рівнів випускників, виходячи з передбаченого розвитку науки і техніки;

2. Відображення у навчальному процесі зростаючої ролі науки у розвитку суспільства і матеріального виробництва, з урахуванням масового характеру вищої освіти і наукової підготовки спеціалістів;

3. Послідовне втілення в навчальний процес

більш досконалих способів і засобів навчання, що підвищують якість і ефективність;

4. Перехід навчання на більш високі щабелі інтелектуального і творчого розвитку студентів, виходячи з сучасних вимог безперервного процесу навчання;

5. Розробка раціональних шляхів контролю за якістю засвоєння знань.

6. Індивідуалізація, диференціація професійної і наукової підготовки спеціалістів.

7. Гуманізація, гуманітаризація, етнізація змісту освіти.

Основними категоріями дидактики вищої школи є “освіта”, “законо та закономірності”, “принципи”, “процес навчання”, “зміст освіти”, “форми організації та методи навчання”, “професійна підготовка”.

У вищій школі педагогічний трикутник (передавання знань – засвоєння знань – побудова системи знань) доповнюється професійним трикутником, що пов'язує навчальну, виховну і науково-професійну діяльність викладачів і студентів.

Сутність навчання у вищій школі відрізняється своєю специфікою як процесу викладання, так і учіння, що зумовлено метою і завданнями вищої школи [4, 256]. Процес навчання визначається при цьому дидактичними законами і закономірностями. Розрізняють закони динамічні та статистичні.

Динамічним законом є такий, за якого вихідний (початковий) стан об'єкта однозначно визначає ряд наступних його станів. Знаючи перший, можна передбачити інші.

Статистичним законом називається такий, при якому передбачається визначення можливості (імовірності) закладених тенденцій у зміні об'єкта або системи за певних заданих умов.

Поняття “закон” і “закономірність” виражають відношення одного порядку, але вони не є тотожними. Законом називають конкретний необхідний зв'язок між подіями, фактами. Якщо ж підкреслюється об'єктивно зумовлена послідовність явищ, то йдеться про закономірність. Закономірності навчання можна розділити на дві групи:

1. Закономірності, притаманні процесу навчання за його сутністю, які неминуче виявляються, як тільки він виникає в будь-якій формі; іншими словами – це закони, які притаманні навчанню завжди.

- виховуючий характер навчання;

- цілеспрямований характер взаємодії педагога і студента;

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЇ”

- єдність педагогічного керівництва та самодіяльності студентів;
- включення студентів у діяльність;
- залежність між метою навчання, змістом освіти і методами навчання.

2. Закономірності, що виявляються залежно від характеру діяльності того, хто навчає, і тих, хто навчається, засобів навчання, а отже, залежить від виду змісту освіти і методів.

- “поняття будуть засвоєні, якщо пізнавальна діяльність студентів цілеспрямовано організована”;

- “міцність засвоєння усвідомленого змісту є тим більшою, чим регулярніше організовано пряме і відкладне повторення і введення його в систему вже засвоєного раніше”;

- “навички можуть бути сформовані, якщо викладач організовує відтворення усвідомлених операцій і дій, що лежать в основі навичок”.

Із закономірностей впливає цілий ряд принципів навчання:

- науковості;
- систематичності і системності;
- зв'язку з життям, практикою;
- свідомості і активності навчання;
- єдності конкретного і абстрактного;
- доступності;
- міцності знань;
- позитивної мотивації і самостійності;
- гуманізації;
- народності;
- культуровідповідності;
- наочності;
- індивідуалізації та диференціації;
- оптимальності навчального процесу.

Слід зазначити, що з усіх відомих сфер діяльності людини, навчання як вид творчої діяльності студента належить до одного з найбільш складних і недостатньо вивчених процесів як в теоретичному, так і в практичному аспектах. Це значною мірою пов'язано зі складністю і неоднозначністю процесу передачі інформації викладачем, сприйняття її студентом і формуванні на цій основі знань, умінь і навичок як кінцевих результатів навчання студента у вищому навчальному закладі. Як результат, система організації навчального процесу у вищій школі – це найбільш складні і недостатньо досліджені організаційні системи, які мають ряд складних характерних особливостей. Тому її дослідженню і вдосконаленню слід приділяти постійну увагу.

Освіту можна розглядати як систему, процес і результат процесу пізнання.

Під *змістом освіти* ми розуміємо певний обсяг і характер систематичних наукових знань,

практичних умінь і навичок, а також світоглядних і морально-етичних ідей, якими має оволодіти людина, у даному випадку – студент у процесі навчання [5, 94].

Чотири основні елементи змісту освіти:

1. Інформація, яка підлягає засвоєнню. Знання, накопичені людством (основні ідеї, концепції, теорії, поняття науки). Знання про шляхи, методи пізнання, типи і способи розумових дій;

2. Способи діяльності – уміння, навички;

3. Досвід емоційно-ціннісного ставлення до знань;

4. Досвід творчої діяльності (перенесення знань, варіативність, комбінування).

Зміст освіти визначається такими державними документами: навчальними планами, навчальними програмами, підручниками.

Навчальний план – це державний нормативний документ, який визначає навчальне навантаження студентів, його розподіл за семестрами, відділеннями, спеціальностями, тобто встановлює перелік навчальних предметів, кількість годин, відведених на даний предмет, кінець і початок навчального року.

Навчальна програма – це державний документ, в якому розкривається зміст освіти з кожного предмету і визначається система наукових знань, світоглядних та морально-етичних ідей, практичних умінь і навичок, якими необхідно володіти студентам.

Одним з головних засобів освіти є *навчальний предмет*. Під навчальним предметом розуміють педагогічно адаптований зміст основ будь-якої галузі діяльності. Навчальний предмет у вищій школі є логічно організованою системою теорій з рекомендаціями шляхів їх застосування на практиці.

Навчальний посібник – це книга, зміст якої повністю відповідає навчальній програмі; або ж розглядає окремі теми навчального предмету; або ж містить емпіричний матеріал, що служить закріпленню основного теоретичного матеріалу. До навчальних посібників належать: хрестоматії, словники, збірники вправ і задач тощо.

У сучасних умовах прогресивних змін у системі вищої освіти важливого значення набуває використання науково-обґрунтованих підходів до вдосконалення організації навчального процесу з використанням активних методів навчання, інноваційних технологій на базі ПЕОМ, створення сприятливих умов для учасників процесу навчання: викладачів і студентів.

Тому на особливу увагу заслуговує формування оптимальної моделі побудови навчального процесу, яка має охоплювати основні

**ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ПРОФЕСІЙНОГО
СПРЯМУВАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
“МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЇ”**

види навчальної діяльності: лекції, самостійну роботу студента і практичні заняття [2, 29]. Для цього спочатку треба відтворити загальну систему організації навчального процесу у ВНЗ (Рис. 1.2).

недостатньо вивчених процесів як в теоретичному, так і в практичному аспектах.

У класичній педагогіці теорія навчання (дидактика) представлена у вигляді піраміди. Її основа – дошкільне навчання, весь об’єм займає

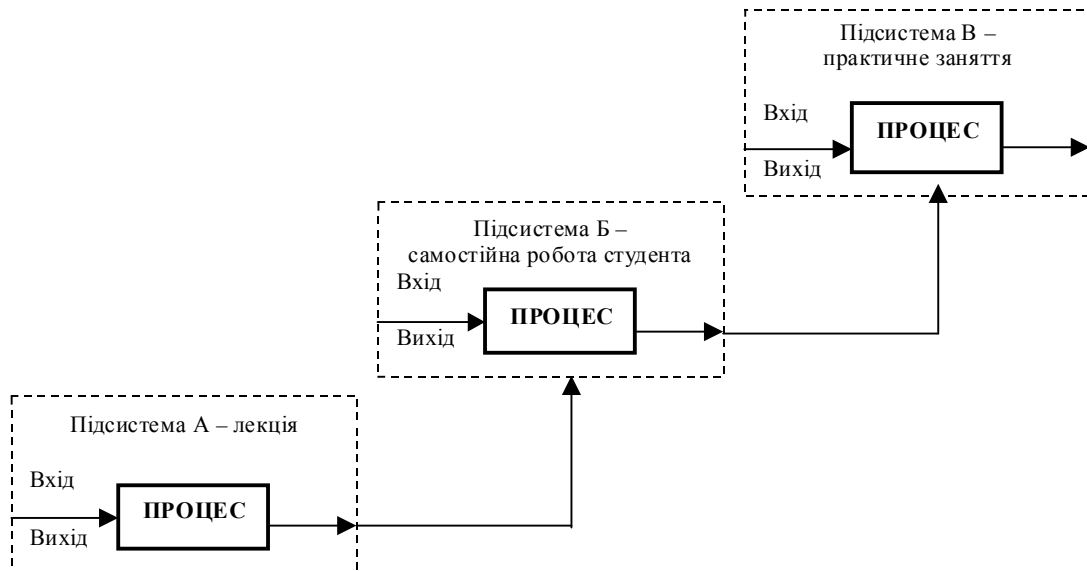

Рис. 1.2 Модель організації навчального процесу

На рисунку показано, що зміст і структура системи організації навчального процесу у ВНЗ складають три підсистеми: лекція, самостійна робота і практичне заняття (відповідно підсистеми А, Б, В), які утворюють властиву даній системі цілісність, якісну визначеність і цілеспрямованість. Зв’язок між цими підсистемами відбувається у формі як підпорядкування, так і взаємозалежності. Зміна стану і досягнення мети навчального процесу досягається за рахунок одностороннього руху інформації таким чином, що результат попереднього процесу послідовно зв’язаний з наступним процесом: вхід “лекція” вихід – вхід “самостійна робота” вихід – вхід “практичне заняття” вихід. Лекція є основною системоутворюючою підсистемою, з якої бере початок система в цілому.

Висновки. Вища освіта розглядається як головний, визначальний фактор соціального і економічного прогресу. Причина такого розгляду полягає у розумінні того, що найважливішою цінністю і основним капіталом сучасного суспільства є людина, здатна до пошуку і засвоєння нових знань та прийняття нестандартних рішень.

З усіх відомих сфер діяльності людини, навчання як вид творчої діяльності студента належить до одного з найбільш складних і

початкова і середня школи; вища школа – вершина.

Нові знання опримуються за допомогою різних методів. Поняття “науковий метод” характеризується як цілеспрямований підхід, за допомогою якого досягається певна мета, щось пізнається або вивчається.

Основними категоріями дидактики вищої школи є “освіта”, “закони та закономірності”, “принципи”, “процес навчання”, “зміст освіти”, “форми організації та методи навчання”, “професійна підготовка”.

Сутність навчання у вищій школі відрізняється своєю специфікою як процесу викладання, так і учіння, що зумовлене метою і завданнями вищої школи. Процес навчання визначається при цьому дидактичними законами і закономірностями.

Освіту можна розглядати як систему, процес і результат процесу пізнання.

Зміст освіти визначається такими державними документами: навчальними планами, навчальними програмами, підручниками.

У сучасних умовах прогресивних змін у системі вищої освіти важливого значення набуває використання науково-обґрунтованих підходів до вдосконалення організації навчального процесу з використанням активних методів навчання, інноваційних технологій на базі ПЕОМ, створення сприятливих умов для учасників процесу

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ БІЗНЕСУ ПОЗИЧАЛЬНИКА

навчання: викладачів і студентів.

1. Вейник А. И. Термодинамика реальных процессов. – Мн.: “Наука і техніка”, 1991. – 576 с.

2. Вища освіта: проблеми та перспективи розвитку: Міжнародна АН вищої освіти: Другі академічні читання. – К.: МО України, 1995. – 202 с.

3. Коротков Э.М. Исследование систем

управления – М.: ООО Издательско-консалтинговая компания “ДеКА”, 2000. – 288 с.

4. Луговий В. І. Управління освітою. Навчальний посібник для слухачів, аспірантів, докторантів спеціальності “Державне управління” К.: Видавництво УАДУ, 1997. – 302 с.

5. Методичні рекомендації до підготовки навчально-методичних комплексів з навчальних дисциплін – Укл. проф. Тимчук М. Ф., доц. Жовніров Ю.М. К.: ІММБ, 2000, – 11 с.

Оксана Попівняк, викладач

Дрогобицького державного педагогічного університету
ім. І. Я. Франка

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ БІЗНЕСУ ПОЗИЧАЛЬНИКА

У статті досліджується актуальна проблема, яка базується на всебічному розвитку кредитної системи України, у всіх галузях народного господарства, особливо кредитування малого і середнього бізнесу.

Актуальність проблеми. Подолання економічної кризи й подальший економічний розвиток як на макро-, так і на мікрорівні пов'язані з підвищенням життєдіяльності такого сектора економіки, як малий та середній бізнес. Тому в сучасних умовах дедалі актуальнішими стають питання поліпшення та розвитку цього ледь помітного, але дуже вагомого чинника стабільності й розвитку нашої країни.

В Україні здійснюється економічна реформа. Тому сьогодні, як ніколи, необхідні зусилля для поживлення господарського життя з метою забезпечення стабілізації економіки й економічного зростання.

ПРЕДМЕТОМ ДОСЛІДЖЕННЯ є економічні і фінансові аспекти кредитування малого і середнього бізнесу банківськими установами, що визначають основні напрямки кредитування в економіку, різні її сфери та галузі. Кредитна політика визначається станом економіки, основними завданнями народного господарства у виробництві.

Для України найближчими цілями кредитної політики є збільшення обсягу капіталовкладень з метою прискорення виходу з економічної кризи. На перспективу основою кредитної політики повинно стати здійснення структурних реформ, перерозподіл коштів на користь науковомістких галузей.

Основною метою сучасної кредитної діяльності в бізнесі є переведення економіки на інтенсивний шлях розвитку в умовах ринкових

відносин з послідовним скороченням витрат. Без надійних основ кредитної діяльності, якими б кваліфікаціями володіли спеціалісти певного профілю, важко сподіватися на розвиток вітчизняного виробництва і соціальний прогрес, а з ним і на належне місце в світовому господарстві.

Ефективна діяльність підприємств малого та середнього бізнесу, забезпечення стабільного зростання, підвищення рентабельності і конкурентоспроможності в умовах ринкової економіки значною мірою визначається обсягом кредитування в цей сектор, що є одним з важливих чинників, які підтримують та розвивають бізнес. У зв'язку з цим важливу роль відіграє розробка ефективної програми кредитування.

Кредит, що його потребують на сьогоднішній день багато малих підприємств та фірм, є однією зі складових частин загальної стратегії і темпів розвитку. Такий кредит, спрямований на підтримку діяльності, надає бізнесові “друге дихання”.

Аналіз останніх публікацій, зокрема науково-методичної літератури, проведений на етапі вибору теми дослідження, дозволяє зробити висновок про необхідність постійного вивчення даної проблеми та пошуку шляхів її розв'язання на основі праць вітчизняних вчених у даній галузі знань. Основи кредитування висвітлено в працях українських вчених П. Беленького, М. Ваневського, В. Голікова, М. Єрмошенка, Й. Петровича, І. Михасюка, І. Лукінова та інших.

Виклад основного матеріалу. Розкриваючи дане питання, насамперед необхідно висвітлити